

## מבוא

השנתון **יוצאים עם נתונים** שם לו למטרה להציג תמונה מייצגת, השוואתית ומקיפה של יוצאי החברה החרדית (המכונים גם "חרדים לשעבר") בכל האמור במאפייניהם הדמוגרפיים, ההשכלתיים והתעסוקתיים. עד כה המידע המחקרי עליהם מוגבל, שכן מלבד הנתונים שפורסמו בשנתון זה בהתבסס על מאגרי הנתונים המייצגים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, כמעט שלא פורסמו נתונים מייצגים על יוצאי החברה החרדית, והמעט שפורסם אינו מציג תמונה מקיפה והשוואתית של מאפייניהם.<sup>1</sup> שנתון זה בא למלא את החסר באמצעות ניתוח נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והשוואת המידע על יוצאי החברה החרדית לקבוצות אחרות שמסוגלות על בסיס ההווה והעבר החרדיים.

כמושג מפתח משמש המונח "יוצאי החברה החרדית", ולא המושג "יוצאים בשאלה", הרווח בציבור, הן בשל הכוונה לייצג את כלל יוצאי החברה החרדית, כלומר כאלה שכיום מגדירים עצמם חילונים, מסורתיים ודתיים; והן משום שהמושג יוצאים בשאלה אינו מיוחד ליוצאי החברה החרדית דווקא. בשנתון יכוננו יוצאי החברה החרדית בקיצור יוצאים.

קבוצות הניתוח בשנתון מוגדרות על בסיס המשתנים חרדיות בעבר ובהווה (יהודים בלבד) (לוח 1): **יוצאים** הם חרדים בעבר ולא בהווה; חרדים בעבר וגם בהווה מכונים **חרדים מבית**; ולא-חרדים בעבר אבל חרדים בהווה, כלומר אלה שהצטרפו לחברה החרדית, מכונים בקיצור **מצטרפים**. אלה שלא היו חרדים בעבר ואינם חרדים בהווה מכונים בקיצור **לא-חרדים**. נוסף על קבוצות משנה אלה, כולל הניתוח גם קבוצות רחבות: כל מי שהיו בעברם חרדים (חרדים מבית ויוצאים) מכונים **בעלי רקע חרדי**; כל מי שהם חרדים בהווה (חרדים מבית ומצטרפים) מכונים **חרדים כיום**; וכל מי שאינם חרדים בהווה (לא-חרדים ויוצאים) - מי שמכונים בדרך כלל "יהודים שאינם חרדים" - מכונים **לא-חרדים כיום**.

### טבלה 1 | קבוצות הניתוח כהצלבה בין המשתנים חרדיות בעבר וחרדיות בהווה

האם חרדי בהווה?

סך הכול	לא	כן		
בעלי רקע חרדי	<b>יוצאים</b>	<b>חרדים מבית</b>	כן	האם חרדי בעבר?
בעלי רקע לא-חרדי	<b>לא-חרדים</b>	<b>מצטרפים</b>	לא	
כלל היהודים	לא-חרדים כיום	חרדים כיום	סך הכול	

כל הניתוחים (למעט חריגים) מבוססים על נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - הסקר החברתי וסקר כוח אדם (סכ"א) לשנים 2017-2021 ו-2019-2022 (בהתאמה).

כדי לזהות במאגרי הנתונים עבר והווה חרדיים, נעשה שימוש בשתי שיטות הנגזרות מאופי המידע המצוי בהם. השיטה הראשונה מבוססת על נתוני הסקר החברתי, ומזהה כבעלי עבר חרדי כאלו שגדלו (בגיל 15) במשפחה חרדית לפי הגדרה עצמית, וכבעלי הווה חרדי - את אלו שכיום מגדירים עצמם חרדים. מקור זה שימש אותנו לניתוח מאפיינים דמוגרפיים ומאפייני רווחה של היוצאות והיוצאים בהשוואה לחרדים וללא-חרדים. השימוש בנתוני הסקר החברתי לזיהוי יוצאים אינו חדש, אולם עד כה שימשו הנתונים לאמידה של שיעור היציאה, ולא ככלי לניתוח מאפייניהם.

1. רגב וגורדון (2021) הציגו אומדן של שיעור היוצאים מהחברה החרדית, מספרם ועוד כמה מאפייני רקע בסיסיים, אבל לא של מאפיינים כיום כמו תעסוקה או רווחה.

השיטה השנייה, שממצאה הוצגו בשנתון הקודם, היא שיטת דויטש, שנפלד ותירוש (שיטת דש"ת), המזהה בנתוני סקר כוח אדם כבעלי עבר חרדי גברים בוגרי ישיבות חרדיות לפי דיווח עצמי, וכבעלי הווה חרדי - חרדים לפי הגדרה עצמית (זיהוי ברמת משק הבית). שיטה זו שימשה אותנו בעיקר לניתוח השתלבות בשוק העבודה וכן לניתוח מאפייני השכלה ומאפיינים אזוריים לגברים.

**פרק א** סוקר את שתי השיטות המשמשות אותנו לזיהוי יוצאים ובעלי רקע חרדי בנתוני הסקר החברתי ובנתוני סקר כוח אדם (סכ"א) של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומשווה אותם לשיטה ששימשה את רגב וגורדון (2021); מציג שיעורי יציאה בשלוש השיטות לפי קבוצות גיל ומגדר; ומציג ניתוח של מגמות בשיעורי היציאה על בסיס נתוני הסקר החברתי.

**פרק ב** סוקר את מאפיינים של היוצאות והיוצאים: התפלגות הגיל ומידת הדתיות שלהם, אזורי מגוריהם ומצבם משפחתי. עוד מובאים בפרק נתוני שירות בצה"ל או בשירות אזרחי וכן רמות ההשכלה בחלוקה לפי מגדר. רוב הניתוחים מתבססים על הסקר החברתי, ומיעוטם על נתוני סכ"א לגברים בלבד (שיטת דש"ת). במידת האפשר הושוו הנתונים גם לממצאי רגב וגורדון (2021), הכולל גם נשים.

**פרק ג** עוסק בתעסוקה לגברים: מוצגות בו מגמות במדדי שילוב בכוח העבודה, בכללם שיעורי התעסוקה והאבטלה, וכן נתונים על מקצועות המועסקים בדגש על תחומי ההייטק. עוד מוצג בפרק ניתוח מעמיק של מדדי תעסוקה בקרב בעלי רקע חרדי ושיעור היוצאים מכוח העבודה שלהם. הניתוחים בפרק זה מבוססים על נתוני סקר כוח אדם.

**פרק ד** סוקר את מאפייני היוצאים בכל האמור ברמת חיים כללית, שביעות רצון מהמצב הכלכלי ומדדי רווחה כמו תחושות של בדידות ודיכאון. עוד מציג הפרק עמדות כלפי שירותי ממשל בנושאים נבחרים. הניתוחים מבוססים על נתוני הסקר החברתי.

**פרק ה** מציג לראשונה ניתוח ייחודי של מגמות בשיעורי השירות הצבאי של גברים מרקע חרדי בחלוקה בין יוצאים לחרדים מבית בהתבסס על הסקר החברתי, שנוסף על יכולתו לזהות את העבר והווה החרדיים, מאפשר לזהות שירות צבאי לפי דיווח עצמי.

לשנתון מצורף **נספח מקוון** ובו מילון מונחים מורחב, דיון מתודולוגי על שיטת הזיהוי בסקר החברתי ובסקר כוח אדם בשיטת דש"ת, וכן הסבר על הטעות הדגימה היחסית שלפיה הוחלט האם לפרסם נתונים או לסייגם.